

51260202: สาขาวิชาพัฒนศึกษา

คำสำคัญ: กระบวนการเรียนรู้/ การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น / คนตรีขลุ่ยและแคนของชุมชนคูบัว / การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

นางสาวธันษาภรณ์ โปธิกาวิณ: กระบวนการเรียนรู้และการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านดนตรีประเภทขลุ่ยและแคนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: ผศ. ดร.นพพร จันทรนาชู, ผศ. ดร. นรินทร์ สังข์รักษา และ อ.ดร. ลุยง วีระนาวัน. 300 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภูมิปัญญาและกระบวนการเรียนรู้และการถ่ายทอดภูมิปัญญาในการทำเครื่องดนตรีขลุ่ยและแคนของชุมชนคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี 2) เพื่อศึกษาเงื่อนไขของกระบวนการเรียนรู้และการถ่ายทอดภูมิปัญญาในการทำเครื่องดนตรีขลุ่ยและแคนที่นำไปสู่การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ปรชาญชาวบ้าน ผู้นำท้องถิ่น ผู้ทำเครื่องดนตรีของชุมชนคูบัว บุคลากรของภาครัฐและนักเรียน รวมทั้งหมด 26 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การสัมภาษณ์ระดับลึก (In Depth Interview) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non Participant Observation) และการศึกษาจากเอกสารต่างๆ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้ทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory)

ผลการศึกษาพบว่า

1. กระบวนการเรียนรู้และการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านดนตรีขลุ่ยและแคนแบบดั้งเดิม แบ่งเป็น 3 ด้าน 1. ด้านครอบครัว ประกอบด้วย การเห็นการทำเครื่องดนตรีของครอบครัว การช่วยงานของครอบครัว การถ่ายทอดโดยตรง และการเรียนรู้ในหมู่เครือญาติ 2. ด้านชุมชน ประกอบด้วย การสังเกตและจดจำ การเป็นลูกมือช่วยงาน การฝึกปฏิบัติจริง และการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร 3. ด้านพิธีกรรม ประกอบด้วย การต่อเพลงในชุมชน และการต่อเพลงระหว่างหมู่บ้าน แต่ต่อมาเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจในชุมชน ทำให้มีการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อการเรียนรู้และการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านดนตรีขลุ่ยและแคนในระบบโรงเรียน

2. กระบวนการเรียนรู้และการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านดนตรีขลุ่ยและแคนในฐานะที่เป็นเงื่อนไขในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนคูบัว ประกอบด้วย 1) ความเข้มแข็งด้านสังคม ได้แก่ ระบบเครือญาติ พิธีกรรมทางสังคม ความสัมพันธ์ในครอบครัวและชุมชน ความสัมพันธ์ในพิธีกรรม การสร้างทุนทางสังคมผ่านระบบโรงเรียน 2) ความเข้มแข็งด้านวัฒนธรรม ได้แก่ ประเพณีของชุมชน การสร้างอัตลักษณ์ของชุมชนผ่านพิธีกรรม และการสร้างทุนทางวัฒนธรรมผ่านการศึกษาในระบบโรงเรียน 3) ความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ พิธีกรรมการผลิต การช่วยเหลือเกื้อกูลในวิถีการผลิต การปรับตัวของชุมชนในระบบเศรษฐกิจเพื่อการค้า ความร่วมมือกับภาครัฐ และการพัฒนาทุนชุมชนจากภูมิปัญญาด้านดนตรี

ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2553

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1.....2..... 3.....

51260202: MAJOR: DEVELOPEMENT EDUCATION

KEY WORD: LEARNING PROCESS/ TRANSMITTING OF MUSIC LOCAL WISDOM / KHLUI AND
KHAEN OF KUBUA COMMUNITY / COMMUNITY EMPOWERMENT

THANYAPORN PHOTHIKAWIN: LEARNING AND TRANSMITTING PROCESS OF MUSIC
LOCAL WISDOM KHLUI AND KHAEN OF KUBUA COMMUNITY EMPOWERMENT MUANG
DISTRICT, RATCHABURI PROVINCE. THESIS ADVISORS: ASST. PROF. NOPPORN
CHANTARANAMCHOO, Ed.D., ASST. PROF. NARIN SUNGRUGSA, Ed.D. AND LUYONG
VERANAWIN, Ph.D. 300 pp.

The purposes of this research to: 1) study local wisdom and learning transmitting process of local wisdom for making Khlui and Khaen of Kubua Community Muang District, Ratchaburi Province and 2) to study conditions of learning and transmitting process of local wisdom for making Khlui and Khaen of Kubua Community empowerment Muang District, Ratchaburi Province. This study used qualitative research method. The key informants were local wise men, local leader, music instruments makers of Kubua Community, government officers and students. The totals were 26 key informants. The instruments were In Depth Interview, Non-Participant Observation and field documents. The data was a analysis by Grounded Theory.

The results of the research:

1. Traditional learning and transmitting process of Khlui and Khaen music local wisdom were divided to 3 ways 1) Family consisted of seeing music instruments making of the family, helping family work, direct transmitting and learning to make music instruments in the relatives. 2. Community consisted of observation and recording, and 3. Ceremony consisted of continuation in the community and song continuation between villages. But when there was social change in the community, there was local curricular making for learning and transmitting process of local music wisdom Khlui and Khaen in school system.

2. Learning and transmitting process of music local wisdom Khlui and Khaen as condition of Kubua Community empowerment could be concluded as 1) Social strength such as relative system, social ceremony relationship in family and community, relationship in ceremony and social capitalization through school system. 2) Cultural strength such as community tradition community identification through ceremony and cultural capitalization through school education system. 3) Economical strength such as production ceremony, support in production way, community adaptation in economical system for commerce, cooperation with government and community capital development from music wisdom.

Department of Education Foundations Graduate School, Silpakorn University Academic Year 2010

Student's signature

Thesis Advisors' signature 1..... 2..... 3.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยดี ด้วยความอนุเคราะห์จากบุคคลหลาย ๆ ฝ่าย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของทุกท่านที่สนับสนุนการทำวิจัยและขอขอบคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพพร จันทรนาชู อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ แนะนำ และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง ตลอดระยะเวลาในการวิจัยครั้งนี้ จนทำให้ผู้วิจัยสามารถสำเร็จการศึกษาในที่สุด

ขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุ่นอารมย์เลิศ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นรินทร์ สังข์รักษา และ อาจารย์ ดร.ลุยง วีระนาวิน กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาให้คำแนะนำ ตรวจสอบ และแก้ไขวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้ความเมตตาแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด ขอขอบพระคุณคณาจารย์ในสาขาพัฒนศึกษาทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ แนวคิด อันเป็นประโยชน์สูงสุดต่อการทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ณัฐกฤต ดิฐวิรุฬห์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้สละเวลาให้คำปรึกษา และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่องานวิจัย จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้อย่างสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ สอนอง คลังพระศรี ที่จุดประกายความคิดในการทำวิจัยครั้งนี้และให้ความช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอดตั้งแต่เริ่มต้น ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.อุดม สมพร ผู้ทำเครื่องดนตรีขลุ่ยและแคน และผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชนคูบัวทุกท่านที่ให้ความร่วมมือและการช่วยเหลือ รวมทั้งให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัยด้วยอภัยาศัย ไมตรีอันดี ตลอดระยะเวลาที่ผู้วิจัยอยู่ในชุมชน

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อและคุณแม่ ที่มอบโอกาสและทุก ๆ สิ่งที่ดีที่สุดในชีวิตของผู้วิจัยในทุกเรื่องมาโดยตลอด ขอขอบคุณความรัก ความห่วงใยจากบรรดาญาติพี่น้องทุกท่านที่เป็นกำลังใจ และคอยช่วยเหลือให้การทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี คุณค่าและประโยชน์อันใดที่เกิดขึ้นจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่ บิดา มารดา ครู อาจารย์ และทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องในความสำเร็จครั้งนี้